

CATALANA

REVISTA

Any V

Barcelona 15 de Juliol de 1922

Núm. 122

EXEMPLAR

Hem rebut pel corrèu una carta en la que persona coneguda'ns refereix una escena de viatge que volèm transcriure perquè pinta una classe de gent nostra y enclou una lliçó que més de quatre podrien aprofitar.

Era en un vagó de tren italià que varies senyores barcelonines feren connexença ab un respectable sacerdot qui, al saber qu'eren catalanes, s'interessà en ferles enraonar de coses d'aquí, interrogantles molt discretament en un francès d'un accent particular. La conversa era molt animada, quan, a propòsit d'una pregunta sobre la llengua, una de les senyorettes (que parlava ab el sacerdot el francès tan bé com ell, y ab ses companyeres un castellà horrible,) començà a dir que sí, qu'aquí la gent baxa parlava en català, però que les persones distingides parlaven *espanyol*, que'l català era un dialecte molt ordinari, etc., etc. Quan la va haver ben escoltada, el sacerdot va dirli reposadament:

—Senyoreta, no ho tenia pas entès axís y'm costa de pendre lo que'm diheu altrement que com una opinió individual. Jo creya saber que'ls catalans teniu una llengua gloriosa, qu'es parlada generalment, que n'estèu joyosos, y que ha pres un nou esclat en una renaxensa literaria que té poch més de mig sigle. Jo creya saber que hi hà entre vosaltres un moviment polítich important a base precisament del vostre amor a la llengua de casa... Perdonèu, senyoreta, però veyèu? jo sóch belga, jo sóch flamench, no'm dono vergonya de parlar imperfectament el francès y me'n donaria molta de no parlar bé'l flamench. Me sembla qu'aquest mateix sentir ha de tenir el vostre poble, y si no'l tingués fóra un poble mort. Qui no s'estima la seva llengua porta morta dintre séu una part d'ell mateix...—

La senyoreta callava. Alguna senyora feya que sí ab el cap.

AMADOR

FRATERNA

Donada la forma definitiva en que acaba de realitzar-se lo fet de que parlaré, me veig obligat a denunciarlo a la selecció de literats y patricis que sol llegir CATALANA; d'altra manera m'hauria limitat a dirigir-me particularment al autor de la in-correcció.

Lo fet es aquest: en una obra qu'acaba de publicar l'erudit escriptor En Manuel de Montoliu sots lo patronat de l'Associació protectora de la Ensenyança Catalana (1) son autor ha tingut la complascencia de copiar un fragment del meu discurs d'entrada a l'Academia de Bones Lletres que versa sobre'l tema *La Primera vinticinquena dels Jochs Florals*, y per aquest fet y encara per totes les vegades que'm puga haver citat y fins quan s'hagi aprofitat de noticies ò frases d'aquest ò altres treballs deguts a la meua poquesa, no merexeria més que sincer agrahiment. May l'escriptor diu la darrera paraula en qualsevol materia de que tracti y en cambi ha de pensar que la relativitat de la seva obra suposa necessàriament les col·laboracions y continuacions agenes.

Però es lo cas que l'autor d'aquest *Manual*, que s'ha guanyat un nom envejable en lo camp de la erudició — y aquesta suposa en primer lloch la fidelitat absoluta en les transcripcions de textos, — ha tingut l'acudit d'alterar lo meu, rebaxantli fins a un grau llastimós ses ja migrades condicions literaries. Y com aquest fet constitueix una falsetat que'm perjudica, vaig a posarla de manifest, encarant los dos textos: lo del meu llibre y sa falsa copia (que fou feta, en senyal de garantia, entre comilles):

Del meu discurs (p. 13):

En ses lectures romàntiques s'ha-vien enterat los primers poetes catalans del Renaxement de que en l'any 1323 set nobles tolosenchs que's reunien sovint per parlar de coses d'art, de ciencia y de belles lletres, tingueren la pensada d'iniciar al públich en sos quasi solitaris estudis; volien mantenir la llengua d'Oc en sa primitiva puresa, oposar una barrera legal a les influencies es-

Del *Manual* (p. 209-210):

En Moliné i Brasés en sa memoria sobre la *Primera vinticinquena dels Jochs Florals*, diu, sobre el motiu inspirador de la fundació dels Jocs, el següent:

«En ses lectures històriques s'in-formaren els primers poetes catalans que en l'any 1323 set nobles tolosenchs que es reunien sovint per parlar de coses d'art tingueren la pensada d'iniciar al públic en sos

(1) *Manual d'Historia crítica de la Literatura Catalana moderna*.—Primera part.

trangeres que la començaven a corrompre y dotar a sos companys d'un còdich literari y poètic, ja que per no tenirlo les bones tradicions se perdien; per lograr aquest objecte los Doctors del Gay Saber — nom que's donaren los set associats, — convocaren als poetes, als oradors, als gramàtics y a tots aquells que s'interessessin en l'art de ben escriure y ben parlar, obriren un concurs anyal y en ell lo millor autor dels concorrents devia rebre una hermosa flor d'or, emblema del seu saber y premi oficial del seu mèrit. Gracies a la decidida protecció a les lletres d'aquests Consistoris, floriren en Tolosa les arts de la pau en l'espai que dexaren les guerres dels Albigesos y dels Anglesos, y la ciutat sabia lográ eclipsar la ciutat mercantivola; axis fou conservada encara molt temps la llengua harmoniosa y sonora que'ls romans havien llegat a l'assoleyada *Provincia* y que tant bé s'adaptava al seu geni meridional. (2)

Ab singular clarividencia compengueren l'analogia entre la situació dels provençals del segle xiv y'ls catalans del xix, y recordant encara'l precedent d'una primera importació a Barcelona de la institució Tolosenca durant lo segle xv, no dubtaren en aclimatarla de nou per a concretar en una institució viva, les vagues aspiracions qu'en virtut dels vells anyoraments y'ls anhels romàntics fluctuaven per l'ayre.

Dexant de banda'l cambi qu'aquí s'ha fet de la meva ortografia, volia subratllar en lo fals text les paraules mudades

entusiasmes; volien mantenir la llengua d'oc en sa primitiva puresa, oposar una barrera legal a les influencies estrangeres que la corrompien y dotar a sos compatricis d'un codi literari i poètic. Per assolir aquest objecte els poetes, prenent el titol de Mestres en Gai Saber, set d'ells feren una crida als poetes, oradors, gramàtics i a tots els devots de la llengua d'oc invitant-los a un concurs anyal en que el poeta de més mèrit rebria com premi una flor d'or. El concurs fou nomenat Jocs Florals i a ells se deu una segona anque (?) curta florida de la poesia provençal en la primera meitat del segle xiv.

Els poetes catalans van veure una analogia entre la situació dels provençals del segle xiv i els catalans del xix. La llengua catalana estava corrompuda sota el domini de la castellana, com en aquells temps la provençal sota el domini de la llengua d'oïl o francesa. A més d'aixó, sabien que els Jochs Florals de Tolosa foren transplantats a Barcelona en el segle xv. Tot aixó els mogué a fer un nou assaig d'instituir a Barcelona la institució dels Jocs Florals.»

(2) Cf. Histoire critique des Jeux Floraux depuis leur origine jusqu'à leur transformation en Académie (1323-1694) par F. de Gélis. Toulouse, 1912. (Tome XV. de la Bibliothèque Méridionale.)

ò afegides, però no ha sigut possible per que l'alteració com més va es més greu y l'autor del *Manual* se pren la malagunyada molestia de suprimir frases sense remarcarho per inedi dels indispensables punts suspensius y de redactar de bell-nou una part del text ab tan poch mirament (cosa indisculpable en un pulcre escriptor com es En Montoliu) que'm fa dir falsats y tonteries: vgr.: *anque, històrich per romàntich, entusiasmes per estudis, Mestres per Doctors*, etc., me posa en dues frases seguides la indigent *bequille* del això y m'atribueix aquesta desgraciada frase de la seva invenció: «*fer un nou assaig d'instituir la institució...*»

La honestat literaria qu'encara sol ésser la norma dels escriptors catalans, m'obliga a protestar d'aytals lleugereses en forma pública, ja qu'han aparegut en un llibre, y aquest està destinat a les escoles catalanes.

Y no parlo del valor històrich y crítich del llibre d'En Montoliu per que no es aquest avuy lo meu propòsit.

E. MOLINÉ Y BRASÉS

L'ASE PORTANT RELIQUES

*Un ase, carregat de reliques d'un Sant,
va creure que la gent humilment l'adorava.
Aò aquest pensament el pobre s'alabava
y rebia com séus encens, pregaria y cant.
Un qui se'n va adonar, per corretgir l'errada
li va dir: «Burriquet! Te pots treure del cap
vanitat tan esbojarrada.
Ets sol per no saber çò que'l més petit sab:
que la bona rebuda
y'ls honors que te fan
no són per tu; són tots pel Sant
a qui la glòria n'es deguda...*

*Del magistrat ignorant
es la roba qu'hom saluda.*

E. CASEPONCE.

(Traduhit de La Fontaine).

EL SENYOR RICH Y'L METGE NOU

(Continuació)

- ¿Que vol que jo li diga alguna cosa?
- ¿Quan lo veurèu?
- Avuy mateix havent dinat; al cafè a la festa no hi fa may campana.
- ¿Que pensarèu a dirli que's dexti veure com més aviat mellor?
- No'n passe ansia, que serà servit.
- Donchs, ja'm farèu aquest favor.
- Tots los que li convinguen.—
- A mig dinar ja va rebre En Fort la visita del Estudiant.
- Entrèu,—li digué'l metge.—Sóu servit?
- Grans mercès, ja ho he fet jo.
- Bon profit, donchs. Escoltèu: Necessito que'm fèu un gros servey.
- Si està a la meva mà...
- No essent axí ja no us ho demanaria.
- Màne, donchs; en tot allò que jo puga té la boca per mesura.
- Ja veurèu: tinch un gros compromís y no'm puch refiar de ningú més que de vós. Necessito cada dia alguna perdiu; ¿me servirèu?
- Home, si'n mato ray. Hi hà dies que'n portaré quatre y algun dia potser no'n veuré cap.
- Axò m'es igual: jo necessito dues coses.
- Vejàm.
- Primera: totes les que matèu han de venir a casa.
- Fet.
- Segona: no l'heu de dir a ningú aquest tracte que ara tenim.
- Me tancaré la boca ab pany y clau.
- Y si algú vos encomana un dia que li portèu una perdiu, ò un parell ò lo que sia...
- En dihentli que no pot esser ja estèm en paus.
- Y si's presenta un cas d'aquells... que un no pot dir que nó... el senyor rector, fem una suposança...
- Ni que fos el bisbe.
- Però us preguntaran: «¿Còm es axò?» ¿Y què dirèu vós?
- Que tinch el compromís ab vostè y que no'l puch tren-car.

—Per cap diner del món ¿eh? axò serà fins que jo us diga prou

—No cal parlarne més; qui vulga menjar perdiu a Puigpedrós haurà de venir a raure a casa de vostè.

—Donchs bé; demà's comença la funció. No volia res més.—

L'estudiant va exir posantse la gorra y se'n tornà al cafè a ferse petar la copa d'anissat tot just encetada mentres un dels companys de *manilla* començava a remenar les cartes.

III

A cà'l Estudiant hi entrava un vespre la minyona del senyor Bonet.

De part d'aquest demanava pel caçador. No era a casa; però hi havia la mestressa y podia pendre la comanda:

—¿Tindrieu cap perdiu?

—Ni mitja.

—¿Còm ho farèm? ¿que no ha sortit avuy?

—Sí que ha sortit; n'ha mortes dues, però són venudes.

—¿Que sortirà demà?

—Si Deu ho vol.

—Ja tornaré. Si mata un parell de perdius, que me les guardi. Santa nit.

—Està molt bé... y bona hora.—

Tornava l'endemà la mateixa minyona ab el mateix encàrrech. El caçador era fòra; havia sortit feya un moment.

—¿Que no heu pensat en mi?

—Pensarhi prou, però no't puch servir.

—¿Y axò?

—Una trista perdiu que ha mort l'ha duta al metge que li tenia encomanada.

—Demà guardèu-men un parell si les teniu.

—No podrà ser demà, perque m'ha dit que'l metge's quedava tot lo que portés.

—¿Y si caça molt? bé'm podrèu reservar alguna cosa.

—Diu que nó, que tot serà per al metge.

—¿Quin dia us sembla que me'n podré refiar?

—¡Ah! no ho sé; axò es cosa d'ell.—

Tota una setmana va durar aquella funció de pidolar y no

obtenir més que'l «Deu t'ampare.» L'Estudiant no arribava de buyt a casa, però'l metge li prenía la caça de les mans.

El senyor Bonet va cridar al masover y li consultà'l cas:

—¿Què's té de fer per a menjar perdut en aquest poble?

—Vostè dirà.

—Jo ja he dit tot lo que sabia y no n'he pogut exir.

—¿Vol que m'arribe a veure l'Estudiant?

—Ja sé què us dirà: que ha portat una dotzena de perdus y no us en pot vendre cap, perquè'l metge les hi tenia encomanades.

—D'aquesta manera no sabria pas què dirhi.

—Però ¿quí es aquest dimoni de metge que tota la caça la vol per a ell? ¿Es que s'ha cregut que'ls altres no n'han de menjar?... M'agradaria conèixer aquest dèspota.

—No li diga dèspota, qu'es un senyor molt enraonat.

—Tan enraonat com volguèu, però fa patir gana als altres.—

El senyor Bonet restà un moment ab el cap baix, com qui se'n pensa alguna, y tot seguit digué:

—Ja està: me revestexo de valor y molt serà que no surti ab la meva.—

* * *

—¡Ave María!—

Axò a l'entrada de cà'l metge. La despesera va respondre degudament y féu entrar al visitant.

—Senyor Fort: hi hà un senyor que'l ve a veure.

—Cap al despaig. ¿Quí es?

—El d'aquella hisenda gran d'aquí darrera.

—¿El senyor Bonet?

—Just: el mateix.—

En Fort se va beure d'un glop y a peu dret el cafè que tenia a la taça.

—Servidor de vostè.

—Igualment.

—Jo mateix hauré de fer la meva presentació: Un puigpedrosench a temporades, que com a vehí accidental ve a saludarlo y a oferirli la casa y la persona... en lo poch que valga.

—¡Oh caram! no ho diga... ¿el senyor Bonet?

—Per a servirlo.

—Tinch molt gust en conèxer-lo.

—Grans mercès; el gust es meu.

—Aquí'm té sempre al seu servei.

—Home, si me'n puch estar... en quant al metge, s'entén; que per lo demás a totes hores m'ha d'esser grata la seva companyia.

—Igualment; aquí té una casa y un amich. Se'n parla molt sovint de vostè en aquest poble; per axò es que no's pot dir que'm fos desconegut encara que avuy haja tingut la satisfacció de parlarhi per primer cop.

—¡Oh! no's parla poch de vostè, no's crega.

—Naturalment; hi han d'estar en relació a cada punt, per desgracia.

—Si, senyor; perdónem aquesta franquesa, sempre es un cas desgraciat anar a raure a les mans del metge, ¿veritat?

—Encara aquí... Deu n'hi dó, no se n'està gayre de malalt.

—Es sà aquest poble.

—Si, senyor, molt sà; y la gent no es viciosa ni fa disbauxes.

—Els meus paysans sempre han estat morigerats; ningú pensa més qu'en treballar.

—Van a dormir d'horeta y són matiners.

—Y sobris potser.

—Axò a pagès ja es molt corrent.

—No's deuen atipar gayre de perdius, ab tantes com se'n crien en aquesta terra.

—Segons; jo no faig vida d'altra cosa.

—¡Quina sort que t'el ¿veu? jo m'hi fonch, però ho tinch privat.

—¿Del metge?

—Home ¿què li diré? Gayrebé que sí.

—¿Es qu'està delicat del ventrell?

—Nó, senyor, nó; estich plè de salut.

—Deu l'hi mantinga.

—Sinó qu'aquí, segons sembla, 'l metge nou...

—Molt servidor de vostè.

—... no vol que la gent se mal-avese...—

En Fort va esclafir en una riallada.

—... y fa'l sacrifici de menjarse totes les perdius que's poden haver...—

Tornà a riure En Fort, aquest cop acompanyant-lo'l senyor Bonet, qui ab prou feynes pogué continuar:

—... ab la santa intenció d'estalviar indigestions y citrats de magnesia.

—Ja les veyà venir aquestes declaracions. Com que jo mateix n'havía sembrat la llevor...

—¿Per a imposarme'l dejuni? ¿Que creu que'm convé axò?

—Nó, senyor, nó; lo que li convé es estar bé ab el metge y fershi amich; axò he procurat també per la meua part, y veliaquí com m'he valgut d'un medi tan senzill per a atraure-mel y férme'l propici. Ja veurà: sabent qui es vostè, tan estimat de tothom, ¿volia que jo no desitgés guanyar la seva amistat?

—Y comença per privarme de tastar perdiu.

—Nó, senyor; axò ha estat una mena de quaresma per a esmolarli'l paladar. Y ara, anant pel dret ò fent marrada, axò es igual, a vostè me l'he fet meu.

—Ben séu; compte ab un amich, com si ho fos de tota la vida.

—Mólt agraït.

—Ab el compromís de tornarme la visita.

—Compliré com un home.

—Axí ho espero. Ara perdóne que m'haja atrevit a molestarlo...

—Sí ho torna a dir ò a somniar solament... no menjarà perdiu.—

Tots dos van riure, y estrenyentse amicalment les mans se despediren ab tal efusió qu'un hom hauria dit que'ls hi venia ja de mólt lluny la conexença.

IV

Un missatge que va rebre En Fort venia a dir, paraula ençà paraula enllà, lo que segueix:

«Demà passat, vostè ho ha de saber tan bé com jo, tenim gran festa a Puigpedrós; es una diada que la celebrèm cada any ab certa esplendidesa, però enguany no s'hi ha de plànyer res. Després del ofici, un cop benehida la bandera qu'he regalat a l'agrupació choral d'aquesta parroquia, sortirà la pro-

fessó, com sempre, y en acabant farèm un acte emocionant: posarèm la primera pedra de la nova Casa de la Vila; ja's parlarà més endavant de quan s'hajan de posar les altres pedres. Enllestida aquella cerimonia, vindrà totseguit un altre acte emocionant, com es traure'l ventre de pena, y axò's farà en el menjador de casa meva, qu'es també casa de vostè, ab assistència d'uns quants personatges, entre'ls quals no hi pot mancar el metge del poble, qu'en festa tan assenyalada faria un trist paper dinant tot sol a casa seva. He tingut a bé fixar aqueix dia per a rebre la visita que'm dèu, per que me la va prometre, fentlo contribuir al obsequi que's merexen els convidats forasters, als quals plaurà segurament veures acompanyats a taula per les forces vives de la localitat; opino que entre vostè y jo estaràn perfectament representades aquexes forces vives, qu'al capdevall se podrien encloure en el saber y la fortuna, ò, si a vostè li semblés més senzill, en la vivor matexa d'una y altra banda. Ara, fentli avinent que pendria com un fort agravi tot intent de resistència per part de vostè, m'es grat reiterarli la expressió de la meva amistat.»

La lletra transcrita, signada pel senyor Bonet, va plaure al metge, qui s'apressà a respondrehi afectuosament aghrint la finesa y donant paraula de comparèxer al àpat ab la deguda puntualitat.

Tot va anar com una seda. La bona gent de Puigpedrós no's sabia avenir de que un home sol pogués realisar tan senzillament aquells actes de lliberalitat ab que'l senyor Bonet afavoria'l poble; el masover, tan adicte al senyor, que per ell s'hauria dextat fer a troços, ja feya córrer la veu de que qualsevol dia una persona axí s'havia de trobar ab un manament del rey que'l cridava a casa seva y me li plantava de cop y volta un títol de noblesa, y tothom trobava que no li escauria malament al senyor Bonet que li dignessen, com es ara, marquès de Puigpedrós; pochs homes hi devia haver que merexessin tant un honor com aquell.

El dinar a que fou convidat el metge va resultar gros dinar de festa major; el diputat y tot era a cap de taula. No cal dir si se'n va sacrificar de tota mena d'aviram, y encara, per que no's pogués dir que hi mancava una cosa, se van treure unes quantes perdius guisades y amanides de moltes maneres; rostides, ofegades, ab cols y sense cols, a la vinagreta, ab salses estranyes, que ni's comprenia d'hont se les podien haver tret

els cochs il·lustres qu'havien pujat expressament de Barcelona.

Quan començava a regnar entre'ls entaulats aquella expansiva cordialitat que va prenent volada a mesura que's buyden les ampolles, el senyor Bonet va retreure'l cas cèlebre del monopoli de les perdius que s'havia adjudicat el metge; tothom lo va trobar graciós, y's va riure d'allò més ab l'acudit d'En Fort; y'l diputat, qu'era un home molt ditxós y dels que la saben llarga, tot referintse irònicament a les forces vives de Puigpedrós, de que parlava'l bonatxàs del anfitrió massa vegades, va etgegarhi un parlament deliciosíssim en el que ponderava la necessitat de qu'anessen ben avinguts els que tenien de ser els puntals del poble.

—Vostè, senyor Bonet,—deya entre altres coses de sustancia,—si's sab entendre ab el Doctor podrà menjar perdiu mentres ne tinga ganes. L'una mà renta l'altra y totes dues la cara. ¿Veuh? Ab la influencia que vostè té aquí ha de procurar que doblen la paga al metge; es qüestió de dir que'ls serveys d'un home tan sabi no tenen preu; ha de fer córrer que'l metge d'aquí es molt cobdiciat y que si l'arribessen a temptar per anarsen a un altre poble, poch saben lo que s'haurien dextat perdre'ls de Puigpedrós. A vostè, doctor, també li escauria aprofitar totes les ocasions de fer propaganda a favor del senyor Bonet; es un home que no sab lo que's té, fill del poble, generós, y'ls de Puigpedrós sempre poden comptar ab ell; dihent axò no dirà res que no sia y ajudarà a enfortir el seu prestigi. Axí, senyors, sabentse entendre, l poble'l tindran al palmell de la mà; com que representen els dos estaments més importants, els altres ja llauraran dret, són prou dòcils, y també's resignaran a no menjar perdiu, que d'axò se'n poden ben estar; vostès se les menjaran totes, se les podran partir com bons germans. Y si'n volguessen reservar alguna qu'altra per al rector, tampoch estaria gens malament; no fóra per demés que de tant en tant ell pogués veure que'l braç eclesiàstich no'l dexe'n arreconat; axò jo crech que seria molt ben vist.—

V

Les noves que'ns han vingut darrerament de Puigpedrós són satisfactòries. El senyor Bonet es propiament l'idol del

poble. En Fort està desconegut: li ve tan justa la roba que's va fer pochs anys enrera, que no cal pensar en aprofitarla; ha posat una mica de panxa també, axò d'ençà qu'es casat ab una pubilla que Deu n'hi dó. Diu que les obres de la Casa de la Vila ja són a plà de fonament. Y que aquell poble per ara es una bassa d'oli.

J. LAPORTA

**AL EMINENTÍSSIM SENYOR CARDENAL
VIDAL Y BARRAQUER
PRIMAT DE LES ESPANYES**

*Lo Dret y la Rahó, ab llaçada bona,
formen la Lley, arrèu;
lo Dret ab la Rahó, a Espanya pregona
la Seu Arquebisbal de Tarragona
com la Primada de tota altra Seu.*

*Sant Pau a Tarragona'ns implantava
la nostra Religió;
Fructuós, vessant la sanch, la confirmava,
y Roma a Tarragona coronava
ab corona de gloria y de llahor.*

*Per vostre seny, virtuts y sabiesa
la púrpura heu vestit,
Espanya y Roma, ensemps, vos l'han tramesa
y avuy sent més dalit y més grandesa
la Seu que tants de Sants han enaltit.*

*Lo Dret y la Rahó jamay prescriuen.
Lo Dret sempre es sagrat.
Per çò'ls fills d'exa terra avuy te diuen:
—¡Los Drets eterns, eternament reviuén!
¡Visca molts anys lo Cardenal Primat!*

ARTUR MASRIERA

Reus, Maig de 1922.

EL PERDÓ

Plà bé ho sabia tothom de què provenien les renyines del herèu del campaner ab el de cà'l Plà: coses de la seva edat; rès, rès, ò molt poca cosa al menys, qu'aquest havia prèns no obstant per gran honta.

D'una cosa ve l'altra, y havien arribat tant a les males, que'l Plà havia adverat mantes vegades que no'l perdonava, ni en vida, ni en mort.

—¡Si'l puch enrebar, ray! Que's giqui caure a mes grapes, que no n'haig de dexar un òs per a fer una manxeta.—

Y la gent bona, volguent evitar una desgracia, deya:

—Tot ha de passar...—

Mes els dies passaven, però nó les renyines ni la set de venjança qu'arborava al Plà, el tarannar tostarrut del qual no s'abellia a les advertencies de la gent de bé, sinó que cada dia s'anava afermant més a n'aquella mena d'obsessió.

* * *

Era una de les fredes y llargues nits d'hivern, silenciosa com ho solen ésser totes a pagès. El cel estava embruyit per una espessa boyrella, fent que no's vegés birbillejar ni un estel.

El nocturnal silenci fou torbat pels clapits del mastí de cà'l campaner al sentir que trucaven a sa porta.

D'ençà de les renyines ab l'herèu del Plà'l campaner arrèu prenía precaucions per a no topar y per no haver d'escatir ab ell, nó per temença, sinó per prudencia. Seguint, donchs, aquestes precaucions, abans d'obrir la porta's cerciorà bé de que no trucava cap mal intencionat, en aquelles hores. Era un vehí del herèu del Plà qu'anava a cercar els auxilis espirituals per aquest que s'estava morint.

—Cúyta a avisar al senyor rector que vagi al Plà ab Nos-tr'Amo per que l'herèu se'n farà l'aresta; es un cavall a la post.—

De primer antuvi'l campaner arrugà les celles, indiferent a les seves paraules, però Deu degué tocarli'l cor, car prompte se revestí d'humanitat, y posà en oblit tot ço que l'odiava l'herèu del Plà.

Era fosch com gola de llop. Regnava una sacra solitut y un silenci sepulcral.

De sobte'l silenci fou torbat pel cant del sacerdot que salmejava versets de misericòrdia per a l'ànima del moribon qu'anava a auxiliar, junt ab el campaner y'l qu'havia vingut a avisar, qui feyen llum a Nostr'Amo.

Y viarans avall anaven fent via vers el Plà, ara serpejant un turonet, ara travessant un alzinar ò una roureda y ara empassegant ab solchs y pedruscall.

Arribats al Plà, finí'l sacerdot els salms ab el cant de «Gloria Patri, Filio et Spiritui Sancto».

Una colla de gent ja'ls esperava, ab candeles y rosaris a les mans. Y passant entremig d'ells, que s'anaven agenollant ab reverencia, pujaren escala amunt.

Quan l'herèu, acorat de tan greu malura, vegé al ministre del Senyor, semblà reconfortarse, però abaxà'ls ulls confós al topar ab els del seu enemich que l'acompanyava.

Quan vingué'l moment en que'l sacerdot diu al malalt si perdona als presents y ausents, el moribon dreçà l'esguart escrutador al campaner, com demanantli un perdó, particularment, qui acostantshi emocionat y ab els ulls humitejats, li digué: «Deu te perdó a tu, com tu'm perdones a mi». Y'l moribon mudà la seva mirada escrutadora en mirada de regreïament, envers aquell a qui havia procurat noure sempre y havia jurat odi etern, ja qu'en aquells crítichs instants no tenia a son alcanç altra manera de regordonar l'acte de cristiana caritat qu'en favor d'ell havia fet.

Y un riure de claror amarà aquelles cares dintre la penombrosa cambra...

CAMIL GEIS

Girona, Octubre de 1919.

EL PAGÈS A LA FONT

*Recordaràs, cor meu, la claror verda,
y les guatlles que canten dins l'userda;*

*y deuen clucà'els ulls per la dolçor
del llur cant fugitiu y ennaygador;*

*y aquella font del sàlzer tan gemada,
exint del canalot precipitada;*

*y aquell pagès que t'ha volgut parlar',
y apretava una forca dins la mà...*

*Era'l seu braç com una branca llisa,
y son pit axamplava sa camisa.*

*Recordaràs, cor meu, el bon pagès,
que té la llengua franca y l'ull encès.*

*Oh, mon amich, ta forca ben lligada
sab el secret de l'herba apilotada;*

*y sab ta mà dins l'ombra amanyagar
el front ample del bou, y l'aturar;*

*y alçar davant del màs una pallarga
hont la rossor del dia clar s'allarga.*

*Es per tu, mon amich, y nó per mi
que sospiren les guatlles del matí.*

*Y ara que tu has menat l'obra escayguda,
te'n tornes ab ta forca benvolguda;*

*y tu fas l'alabança de la font;
y veig l'amistat clara del teu front;*

*y me plau ta conversa reposada,
quan a migdia clou la matinada.*

*Un migdia d'istiu assoleyat,
d'una tovalla extesa dins un prat.*

*Pel raig de l'aygua y'l raig del sol ferida,
l'ampolla s'està en fresch, mig abscondida.*

*Y en la soca del frexe, dolça amor,
hi hà unes vespes que mouen banyes d'or,*

*y ma filla penjada d'una branca
mostra sos genolls clars, y es tota blanca.*

JOSEPH-S. PONS

PLAUTUS, NOVELA DE JOSEPH CALZADA Y CARBÓ

(Continuació)

Ella s'assegué ab les parpelles baxes y'l sí mogut per l'emo-
ció que la corpenia. Naia's caragolà a sos peus fentse més me-
nuda de lo qu'era.

Els servents esclaus serviren el primer àpat. En amples sa-
fates d'argent portaren dàtils sèchs d'Egipte y rahims pansits
de Corinto, magranes obertes mostrant llurs rubins ensucrats,
taronges de la costa de Siria y figues de l'Asia Minor, vistoses
y rosses com dracmes d'or. Plautus y Lai feyen vida austera y
les fruytes eren l'aliment que més els hi plavia. D'una ventru-
da ànfora l'esclau coper feya caure destrament en les copes un
fil de Chios qu'escumejava ab alegra cantarella.

Ans de començar, axecaren els vasos fitant els déus tutelars
del vaxell y llençaren al mar l'ofrena a Neptú.

—Ahir havies de menester repòs y perxò la meva curiositat
s'endormí; mes ara, ma filla, cóntans qui ets, d'ahont véns,
per què estaves en la nau de Bastra. El fenici'ns digué qu'eres
de Melos.

—Oh, nó, mon pare. Les paraules del merxant són falses
com el séu cor. Jo no comprenia la llengua que parlaveu, al-
tremet hauria desfet l'engany. Mon nom es Helena y sóch
nascuda en l'illa d'Andros, al migjorn de l'Eubea. Mon pare
era nauta y l'anomenaven Sunion, car havia nascut en un
trirreme al doblar el cap d'aquest nom. Son pare era Micro-
pha, fill de Leumides qui fou èfodo d'Esparta.

—Jo coneguí a Micropha quan no donava més ombra que
un cadell. Crech que'l desterraren de Laconia.

—Sí,—respongué Helena,—Llengues verinoses el feriren y
tingué qu'expatriarse. Se llençà al mar y devingué nauta adret.
Mon pare continuà navegant fins qu'a Andros hi conegué ma
mare. Leshores, dexà'l Pontus per a conreuar terres y viviem
ditxosos en una vall que les ones besen. Un jorn, ja fa quatre
llunes, vingué un missatger d'Esparta a parlar ab mon pare.
No sé lo que li digué, però totseguit dexà'ls remats y les terres
y'ns embarcarem vers Laconia. Mes els déus devien estar ofe-
sos, car ens sorprengué una afrosa tempesta que durà tres dies
y tres nits. Una ona se n'emportà ma mare. Mon pare volia
llençarse a l'aygua per a morir ab ella, car s'estimaven y s'eren
ajuntat com dues oliveres que's toquen y entretexen llurs
branques. Quan el mar se calmà, nostre vaxell era una despu-

lla que surava ab feynes. Gayrebé tots els mariners havien desaparegut y no sabiem hont ens trobavem. Un matí l'arbre del bastiment descalçat per la tempesta caygué com un llamp després del puny de Júpiter y occí mon pare. Oh, Plautus,—afegí planyivolament,—¿per què no m'occi a mi també? A les poques hores Bastra'ns recullia. No erem més que quatre, jo y tres esclaus.

—¿Y què féu el fenici?—preguntà Lai ab els ulls encesos per una llum espantable y'ls punys engrapant nirviosament els braços del seyent.

—Els esclaus passaren al rem. Jo... esdevinguí esclava. En la nau vaig trobarhi aquesta adolescent, qui s'aferrà a mi com l'eura al tronch. ¿No es cert, Naya?—digué a la menuda, bo y acoronantli'ls cabells ab sos dits d'ivori.

Naya no respongué, mes axecà sos ulls banyats en llàgrimes y posà sos llavis en els dits amoxadors.

—Anavem d'illa en illa,—continuà Helena,—mes tantost entravem en un port Bastra'ns tancava als quatre nàufrechs en una cambra, car temia de que'ns coneguessin ò de que partisim de la nau. Lo demás ja es sabut. Ens duya a Tyr quan us trobarem.

—Per Nèmesis!—cridà Lai ab un esclat passional.—Tinch d'anar a cercar el fenici y tallarli les orelles per a donarles als cans.

—¡Oh, Lail!—féu Helena calmantlo sobtadament ab un dolç esguart y'l contacte de sa mà que's posà lleument damunt del braç del jove.—Prèn cura. Bastra es traydor. Les sagetes que llença arriben entre l'ombra.

—Lai no tem,—digué Plautus.—Son braç es fort y son ull adret y més a més coneix els homes, car posseheix tota l'experiencia meva, però ara té d'oblidar l'agravi que sofrires. La brema s'escau en la tardor, nó al istiu. Les revenges hi hà que dexarles madurar com les fruytes. Quan estiguen en sahó, cau-ràn del arbre per sí matexes.—

El repàs finia. Els esclaus se retiraren emportantsen lo sobrer y dels banchs dels remers començà a axecarse una remor de rusch al desvetllarse les abelles. L'hortator reprengué son seyent y'ls remes empenyeren de nou la nau en avant.

—¿Y tu, Lai, ¿d'ahont véns? ¿Vers quin endret fas via?

—Vinch de Thebes, l'urb grandiosa que floreix més enllà de Memphis, banyantse en les riberes del sagrat Nil. Mes no sóch pas d'Egipte, malgrat el color de ma pell y'l lloch de mon

naxement. ¡Porto sanch grega en les venes! ¡Sanch d'hèroes! Ma mare sí qu'era filla de Khem, mes mon pare era helè com son pare, com el pare de son pare y encar més enllà. Sóch descendent d'Edip.

—¡Edip!—féu Helena tota sorpresa. ¿Quín Edip? ¿El rey d'Itaca? ¿Edip fill de Lai? ¿El...

—Sí, Edip, l'aborrit dels déus. Vèges,—féu, signant la llança que tenia propera.—Aquesta arma fou d'ell quan anava esmàperdut de regne en regne fugint del acompliment del oracle. Ans de retornar a Itaca, ans de que'l tàlem de sa mare Yocasta restés tacat per l'incest, Edip havia dextat sembrada, en terres del migjorn, la llevor de la nostra raça. Helèns havèm restat tots, malgrat els cambis de llars, y jo mateix, com si'l Destí senyalés mon lloch, faig via girant les espatlles a mon breçol, cercant ma patria, l'arrel del nostre brancatge. Ma vida s'es passada gayrebé tota en els sorral del desert, car Thebes esdevenia aborrible, però en mon sejoyn per les immenses planes hont el sol no hi troba rès per a ferhi ombra, remembrava sempre la llar dels ancestres meus, vers la qual ma nau apunta la proa. A la mort de mos pares; car jo com tu, Helena, sóch orfe, el desig de retornar a Hèlada esdevingué febre constant! No vull morir ans de petjar el sagrat sòl qu'anyoro sens conèxer!... Plautus, qu'es mon mestre, després d'haver sigut el de mon pare, m'acompanya, car nostres vides van aplegades arrèu com l'ombra y'l còs. ¿No es axis, mon pare?—

El filosoph somrigué benèvolament y ans de respondre contemplà a Helena y Lai per breus estones.

—Com l'ombra y'l còs, nó. Com dues gotes d'aygua que devallen pel mateix riu. Però al assolir el mar—afegí ab un deix de tristesa—se despartiràn...

—May, Plautus, may.

—Sí, mon fill, es lley de la vida. Ens despartirèm com les dues gotes. La una, seguirà son camí, confosa y ignorada, l'altra, anirà a raure en un estanyol de la platja, vora'ls quals els lliris hi naxen.—

Son esguart romangué somniós en el rostre d'Helena qui enrogí y acotà la testa.

—La flor cridarà la gota d'aygua, car té set y li cal per ferse més olorosa. Quan s'hagen acoblat seràn dos còssos en un, dos esperits en un... La gota isolada's perdrà mar endins, en la eternitat... en lo desconegut... —

Helena y Lai havien creuat els esguarts, fitantse encisats, corpresos per sensacions noves, fins aleshores ignorades. El vell Plautus de barbes blanques se'ls contemplava somriguent y Naya als peus de sa companya jugava ab un plech de sa roba.

De sobte, Tanis rompé l'encís ab un crit de joya.

—Lai, mira enllà... Ja's veuen les carenes de l'Ida.

* * *

A mà destra, com una grata visió, sorgía del mar la costa de Creta, verdejanta y alegre. Çà y enllà blanquejaven entre claps d'oliveres y tarongers els murs dels casals com borrallons espargits pel vent y lluhentejava la taca groguenca d'una platja sens fi emmarcant les planes fecondes. Allà al lluny, imposita y macissa, s'axecava la carena del Ida, les cimes moradejant per la distancia, mentres els vessants, a mida que descendien vers el mar, anaven perdent el matís que'ls confoia y mostraven les clapes brunes dels boscos sagrats. L'Ida s'extenia d'un extrèm al altre de l'illa, com la vèrtebra granítica d'un monstre marí y a banda y banda de sos flanchs, Ceres y Flora hi havien abocat les més preuades llevors de llurs paneres.

El vaxell de Lai resseguia la costa, car havien doblat el cap de Ponent per a internarse resoltament en el mar de Myrtoun. Al lluny suraven bolves blanquinoses que s'haurien prè per flochs d'escuma, mes els ulls penetrants de Lai sabien qu'eren naus que feyen camí seguint les invisibles rutes de l'aygua.

Plautus, ab veu calma, contava la mort del brau de Creta a mans del mig-déu Hèrcules. Helena y Lai escoltaven atents, efflorant ab lleu contacte llurs mans inquietes, quan la narració arribava a un alt tò èpich, mentres llurs nines, velades per la boyrina de lo incert, volien desxifrar les impresions novelles.

(Continuarà)

FOLKLORE

LO QUENTO DEL INFERN

(Rondalla-llegenda contada per una velleta targarina)

Fa molts anys que a Tàrrega hi vivia una dòna qu'havia estat criada de l'antiga casa Jové, y a qui l'allavors difunt sinyor havia quedat a deure tres ò quatre soldades. La pobra dòna, que's veu que no tenia gayres recursos, havia dit moltes vegades paraules no gayre favorables a la memoria del seu sinyor, y fins un dia va arribar a dir que per cobrar el que li deyen, es valdrie del dimoni si's presentés.

Axò ho digué anant a buscar aygua a les basses de Verdú, y quan sigué allí, vetaquit que se li presenta un sinyor molt ben vestit, que portava un bigoti molt refilat y una barbeta punxaguda. De moment, la bona dòna no'n va fer cas, però com qu'era curiosa se'l va mirar de reull y se va adonar que portava cua, banyes y potes de cavall. Allavors se va esgarriar y estigué a punt de posarse a córrer camps a través per a fugir del diable (que'l diable ere aquell sinyor tan ben vestit), mes ell se li va encarar y li va dir:

—¿No'm demanaves? ¿No dïes que vindries ab mi per a cobrar lo que't deuen? ¿A què ve lo de volguer marxar quan obténs lo que volies?—

Allavors es va calmar una mica.

—Si vols cobrar, vine ab mi y jo't portaré ahont està lo teu amo, que't dirà la manera de cobrar lo que't va quedar a deure. ¿Què hi dius?

—Que vinch ab tu.—

Allavors lo dimoni la va agafar y se la va emportar cap al infern. Allí que va ser, no'n va veure pas pochs de condemnats que purgaven les seues faltes! Y'l dimoni aquell que l'acompanyava vetaquit que li diu:

—Vès si'l conexas, aquell d'allí.

—Sí que'l coneix! Es lo sinyor!

—Donchs, demànali que't digui còm has de cobrar.—

Allavors ella que s'atança y li diu:

—¿Ahont són los diners que'm dèus?

—Mira, quan tornis al món, vés a casa meua y assota de les pedres del foch hi trobaràs los diners que't vay quedar a deure.—

Y no va poguer dir res més porque'l foch del infern lo cremava. Y lo dimoni allavors la va acompanyar cap a les basses de Verdú altra vegada, y va desaparèixer. Ella que sí, camí amunt, y quan va haver passat el regué, camina que caminaràs cap a casa seua. Y a tothom que trobave li deya que

venie del infern. Y la gent se li'n rien creyentse que s'havía tornat boja. Y ella'ls die que no s'enriguessen, que die la viriatat y que'ls ho demostrarie.

Allavores la gent li anava al redera per veure lo que farie. Y ella se'n anave cap a cà'l sinyor Jové. Allà no la volien gicar entrar, y ella'ls die que volie cobrar lo que li deyen y que'l sinyor, al infern, li havie dit ahont trovarie los diners. Allavores, per a complàurela, la gicaren entrar allà hont dia, y va trobar los diners de les soldades.

Y allavores la gent se'n va extranyar mólt. Y ella los va dir a móltos que resessin pel seu pare ò per la seua mare ò pels seus avis ò per los seus germans, que los havie vist al infern com cremaven y gemegaven de dolor. Y que de la gent que hi havie vist més ere notaris, abogats y procuradors, dels quals Nostre Sinyor mos ne lliuro sempre. Amen.

R. PIQUÉ BATLLE

Tàrraga.

ORACIÓ QUE DIUEN ABANS DE MENJAR EL PÀ BENEYT, QUE CADA DIUMENGE DONEN A L'IGLESIA

Pà beneyt, per axò't prenh,
no't prenh per fam ni per talent;
si la mort me ve sobtada,
m'ànima'm sigui salvada.
Amen.

Y resen a continuació un Parenostre.

Recullida a Sant Llorenç Savall per FREDERICH MARTÍ Y SERRA.

SUPERSTICIONS

ANOTADES EN ELS PLANS DE BARCELONA

Passar el bitllet de la Loteria per l'esquena d'un geperut, se treu la grossa.

—
Sentirse les amonestacions, porta desgracia.

—
Dir tal dia'm caso, porta dissòrt.

—
Trobar el cotxe de morts de buyt al anar de visita, se troba fòra la persona que's visita.

EUGENI FLORÍ, PBRE.

NOTES D'ARXIU

COSTUM ANTIGA

Entre'ls mites helènichs, l'Artemida dòrica era la Deessa que protegia'ls remats, eugaçades, vacades y també'ls conreus, de les agressions de les feres.

S'extingí la Teogonia y son prestigi, y'ls mortals defensaren les terres y'l bestiar ab la llur acció, perseguint y caçant les feres, essent gratificats los caçadors segons els caps y la classe de caça que mataven. A n'aquesta costum, arribada fins a nosaltres, fa referença la lletra que segueix, dirigida per l'Infant Johan d'Aragó, quan totjust tenia dinou anys, a les Autoritats de Puigcerdà y de Cerdanya.

«Infant en Johan etc. Al amat e feels lo veguer e batle e jutge ordinari de Puigcerda e de Cerdanya e atots altres quals se vol oficials del dit senyor Rey e nostres dins la terra de Cerdanya constituïts presents e esdevenidors als quals les presents pervendran e alochs tinents daquells salut e dilecció. Per part dels consols e prohoms de la vila de Puigcerda es stat anos humilment suplicat que com antigament per utilitat dela cosa publica dela dita vila e de tota la terra de Cerdanya e en special daquells qui han bestiar sie stat ordonat et continuament tro aci observat que atot hom qui prenes deles besties davall scrïtes fos donat cert colari (sic) ço es assaber per cascun lop vint solidos e si la loba era preys (sic) . xxv . solidos e per cascun lobato . v solidos e per cascun ors e orsa quaranta solidos e per cascun orseyll vint solidos ala qual ordinacio consentiren tots los homens de Cerdanya axi de lochs Reyals com altres qui sien de clergues e de cavallers los quals salaris se pagassen es son tostemps acostumats de pagar per cabanes de bestiar e per tots altres qui han bestiar a certa raho segons mes o menys. E ara alscons mes per malicia que per bona raho o justicia cessen o contrediguen pagar en la questa quis fa cascun any per raho dela cassa dels dits lops e orses qui es molt bona e molt profitosa a tota la cosa publica dela vila e dela terra. E aço torn en gran dampnatge no solament daquells qui la dita Cassa fan e qui per gonyar los dits salaris molt entenen en la dita Cassa e de nuyt e de dia hoe encara de tota la terra com si les dites besties no eren cassades guardada la condicio de la terra qui es alta e montanyosa tants de lops e orses abunderien en la dita terra que no solament seria perill e dampnatge de perdra los bestiar ans seria perill deles persones segons que per experiencia atots en la dita vila e en la terra es manifest deguessem sobre aço de remey de justicia provehir per que nos vahents la dita ordinacio esser molt pro-

ba
un
pe
lac
de
dif
Ber
tan
Ge
par

ayg
vin
don
igle
cen
L'ir
pret
lone
de N
tari
7
Pere
dayc

(1

fitosa e expedient ala cosa publica de tota la terra de Cerdanya a vos e acascun de vos dehim e expressament manam que serven la dita ordinacio cascun any forçets e destrengats forçar e destrenyer façats tots e quals sevol persones dela dita e dela terra havents bestiars de qual sevol ley o condicio sien apagar en les guesstes fetes e fahedores per la dita raho e per aquella manera que es acostumat tota apellacio e contradicccio remogudes com lo be publich per poques persones nos deya tolre ne esser privat. E aço per res no mudets. Data en Puigcerda a xxix dies dagost en lany dela nativitat de nostre senyor m.ccc.lx Nou.» (1)

Per lo trasllat:

JOSEPH M.ª ROCA

(1) Arx. Cor. Arag. R. 1620, fol. 55.

LA DOMUS DE SANT GERVASI

SEGLE XIV

Encara que sigui una nota solta, crech de cert interès pels barcelonins y conreuadors de l'història la seva publicació. En un trasllat fet en forma autèntica de data de 27 d'Agost de 1431 per Anton de Manso, notari públic de Barcelona, se dona relació d'un contracte de venda en franch alou, feta per Ferraró de Bertrallans de la reyal Càmera, fill de Guillèm d'Olivella, difunt, mercader de Barcelona y herèu universal de Pere de Bertrallans, també difunt de la dita ciutat, a favor de Constança, muller del precitat Pere, de la «domus vocata de San Gervasio», situada en el territori de Barcelona, tocant a les parets de la iglesia parroquial de Sant Gervasi.

En la venda damunt dita s'hi enclouia'ls edificis anexas, aygues corrents, safareix, hort, quintanes, camps, oliverars, vinyes y demés honors, possessions y drets inherents al predit domini, entre'ls quals hi havia'l dret de patronat sobre la dita iglesia, com y també s'hi fa constar l'obligació de pagar un cens anyal de setze quartans d'oli al Monestir de Santes Creus. L'importancia de la venda la fa ben remarcable sabent que'l preu estipulat per abdues parts fou el de dotze mil sous barcelonesos de tern. Ve l'escriptura datada a Barcelona a 6 del mes de Novembre del any 1374, en poder de Johan de Soler, notari p. de Barcelona.

També diu el document que a 6 d'Octubre de 1354 En Pere de Bertrallans l'havia comprada a Ramon de «Monte Judayco» ciutadà de Barcelona. (1)

S. CUNILL, PBRE.

(1) Arx. Mun. de Vich Claveries-Cuberta.

REVISTA

Els nostres morts

EN JOSEPH FONT Y GUMÀ

Acaba de morir a Vilanova y La Geltrú, hont era nat, aquest reputat arquitecte que tant estimà les coses de la nostra terra, que tanta part prengué en los primers actes de la nostra renaixença, qu'ab tant amor estudià y arreplegà les reiales catalanes, com ho palesa la seva valiosa col·lecció y'l volum que hi dedicà editat ab tanta esplendidesa com bon gust.

Era de la generació de la Lliga de Catalunya y era dels entusiastes d'aquella època, amich de tots y estimat dels seus amichs.

Ha mort abans d'entrar a la vellesa y són molts els que l'han d'anyorar llarch temps.

Al cel sia.

EN FRANCESC CASAS Y FONT

De la matexa època era En Casas, el conegut fabricant, el company xamós, que no tenia un nó quan se tractava de qual-sevol propòsit literari ò patriòtic. No figurà may en primera fila, per que li agradava quedar-se a l'ombra; però ell era en tot, participanthi des del seu recó.

També ha mort abans de ser vell. Que Deu l'haja acullit en sa santa gloria.

De Teatres

Mentres una colla d'actors afanyosos de perfecció treballen en un teatre particular per afinar les seves aptituds y averse a les més subtils interpretacions, preparantse així per campanyes de major trascendencia, un conegut autor consulta la opinió dels amichs en una sessió privada hont los mostra'ls tanteigs per donar noves orientacions al seu teatre.

Tot això es molt d'aplaudir, perquè revela un afany de realçar la nostra escena que tant ha decaygut en les últimes temporades. Aquesta baixa del teatre es universal; però'l nostre ha arribat a una pobresa tal que fa témer per la seva vida.

Tant de bo que'ls intents de millora donin algun resultat y que ho coneguèm en la temporada vinent. Per això es precis que tant autors com actors vulguin ser ells matexos y vulguin ser de la seva terra, sustrayent-se a la obsessió de lo exòtic que a tants ha desviat del seu camí. Sent ben catalans podràn ser universals. Si cerquen abans de tot ser universals, fracassaran y no seràn ni universals ni catalans.

Confiem en el bon sentit de la nostra gent y esperèm la nova temporada.

LLEAL

OBRES CATALANES COMPLETES DE MIQUEL S. OLIVER

Avis als nostres corresponsals

Com hem dit repetidament, els sis volums que contenen aquestes Obres han de vendre's tots junts, en col·lecció, y de cap manera separats l'un del altre. La venda d'un volum sol descabala una col·lecció, y per lo tant val tant ell tot sol com tots sis plegats. Cal tenirho present per evitar-se perjudicis.

Imp. La Renaxensa. Barcelona.